

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΚ. ΚΑΪΔΑΤΖΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΝΑΪΝΤΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΠΡΑΞΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ:

(ΑΝΤΙ)ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΡΙΣΗΣ

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγικές σκέψεις-Σκοπός της εργασίας σελ. 3-4
2. Η αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας για έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου (άρθρο 44 παρ.1Σ) σελ. 4-13
3. Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του έτους 2012 σελ.13-17
4. Επίλογος σελ. 18-19
5. Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία -Διαδικτυακοί τόποι σελ. 20-21
6. Παράρτημα σελ. 22-28

Εισαγωγικές σκέψεις-Σκοπός της εργασίας

Η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών ως μία από τις οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος¹ εισάγεται στο άρθρο 26 του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό οι λειτουργίες του κράτους είναι τρεις: η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική. Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η εκτελεστική λειτουργία από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση και η δικαστική λειτουργία από τα δικαστήρια².

Στο σύγχρονο συνταγματικό κράτος, η διάκριση των λειτουργιών είναι συνυφασμένη με τη διασταύρωση των λειτουργιών, με την οποία κάμπτεται η διάκριση μεταξύ της νομοθετικής και της εκτελεστικής λειτουργίας³. Για παράδειγμα, η νομοθετική εξουσιοδότηση και γενικά η κανονιστική αρμοδιότητα της Διοίκησης (άρθρα 43 και 44 παρ. 1 του Συντάγματος) αποτελούν περιορισμό των νομοθετικών καθηκόντων της Βουλής. Πάντως, η διασταύρωση των λειτουργιών μπορεί να καθιερωθεί μόνο με άλλη συνταγματική διάταξη, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται στενά ως εξαίρεση στον κανόνα της μη ανάθεσης

¹Α.Ι. Σβώλος, Το νέον Σύνταγμα και οι βάσεις του πολιτεύματος, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2008, σελ. 375, Π.Ε. Πουλής, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου και Θεσμών, Οργάνωση του Κράτους, Ατομικές Ελευθερίες, Διοίκηση, Υπάλληλοι, Δ' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 86 και Ε.Β. Βενιζέλος, Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου, Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2008, σελ. 382. και Κ.Γ. Μαυριάς, Συνταγματικό Δίκαιο, Δεύτερη Έκδοση Κατά τον αναθεωρημένο Σύνταγμα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ. 315.

² Αξιοσημείωτο είναι ότι γίνεται λόγος όχι για διάκριση εξουσιών αλλά για διάκριση λειτουργιών, έννοια που φανερώνει το αδιαίρετο της εξουσίας του κράτους και την κατανομή διαφορετικών δραστηριοτήτων μεταξύ των οργάνων του. Η διάκριση των εξουσιών είχε ως βασικούς υποστηρικτές τον John Locke και τον Montesquieu, οι οποίοι αμφισβητούσαν το αδιαίρετο της κυριαρχίας. Ο Montesquieu στο βιβλίο του *L' esprit des lois* (1748) εμμένει στη διάκριση των εξουσιών ως αντίθεση στο δεσποτισμό. Για περισσότερα, Π.Ε. Πουλής, *ό.π.*, σελ. 86, Κ.Α. Γεωργόπουλος, *Επίτομο Συνταγματικό Δίκαιο*, Όγδοη έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 1996, σελ. 94-95, Ε.Β. Βενιζέλος, *ό.π.*, σελ. 383-384 και Κ.Χ. Χρυσόγονος, *Συνταγματικό Δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003, σελ. 300.

³ Ε.Β. Βενιζέλος, *ό.π.*, σελ. 385-386.

αρμοδιοτήτων που δεν ανταποκρίνονται στη δομή και την κύρια λειτουργία καθενός οργάνου⁴.

Ωστόσο, σήμερα, παρατηρείται όλο και περισσότερο το φαινόμενο της παράκαμψης της Βουλής, ως του κατά κανόνα κύριου παράγοντα της νομοθετικής λειτουργίας, και της έκδοσης από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας πράξεων νομοθετικού περιεχομένου (άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος). Μάλιστα το 2012 εκδόθηκαν 28 πράξεις νομοθετικού περιεχομένου έναντι 67 τυπικών νόμων. Σκοπός της εργασίας αυτής είναι ακριβώς ο προσδιορισμός της αρμοδιότητας του Προέδρου της Δημοκρατίας για έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου (άρθρο 44 παρ.1Σ) και ο τρόπος άσκησής της το έτος 2012.

Η αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας για έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου (άρθρο 44 παρ.1Σ)

Σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος, σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, να εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται στη Βουλή για κύρωση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 72 παράγραφος 1, μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή τους ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο. Αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις προαναφερόμενες προθεσμίες ή αν δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή τους, παύουν να ισχύουν στο εξής.

Στο άρθρο αυτό τίθενται τα όρια αρμοδιότητας του Προέδρου της Δημοκρατίας για έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου. Κατ' αρχάς, πρόκειται για νομοθετικής φύσης αρμοδιότητα, τη λεγόμενη έκτακτη νομοθετική λειτουργία, η οποία αντιδιαστέλλεται προς την τακτική νομοθετική λειτουργία που ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (που εκδίδει και δημοσιεύει τυπικούς νόμους). Σκοπός της διάταξης είναι η θέση ορισμένων τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων στην κανονιστική

⁴ Κ.Χ. Χρυσόγονος, ό.π., σελ. 305-306.

αρμοδιότητα της εκτελεστικής λειτουργίας η οποία ασκείται χωρίς νομοθετική εξουσιοδότηση και υποκαθιστά την νομοθετική αρμοδιότητα. Το Σύνταγμα του 1975 ήθελε να νομιμοποιήσει το συχνό φαινόμενο υπό το Σύνταγμα του 1952, δηλαδή την έκδοση κανονιστικών πράξεων (αναγκαστικός νόμος ή νομοθετικό διάταγμα) κυρίως από το Υπουργικό Συμβούλιο χωρίς νομοθετική εξουσιοδότηση, οι οποίες στη συνέχεια κυρώνονταν αναδρομικά από τον κοινό νομοθέτη. Επρόκειτο για μία αντισυνταγματική πρακτική, η οποία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, νομιμοποιήθηκε από το Σύνταγμα του 1975^{5,6}.

Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου είναι νομοθετικές (ίσης ισχύος με τον τυπικό νόμο), μιας και θεσπίζουν πρωτεύοντες κανόνες δικαίου^{7,8}. Δεν είναι, όμως, πάντα γενικές και αφηρημένες, αλλά συχνά παρουσιάζουν συγκεκριμένο χαρακτήρα⁹. Πολλές φορές πρόκειται για μέτρα που λαμβάνονται για να αντιμετωπιστεί συγκεκριμένη κατάσταση έκτακτης ανάγκης¹⁰. Συνιστούν προσωρινούς νόμους, μιας και η ισχύς τους βρίσκεται υπό διαλυτική αίρεση¹¹.

Οι προϋποθέσεις άσκησης της αρμοδιότητας του Προέδρου της Δημοκρατίας διακρίνονται σε τυπικές και ουσιαστικές. Ειδικότερα:

1. Τυπικές: όργανο αρμόδιο για την έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου είναι μεν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αλλά ύστερα από πρόταση και προσυπογραφή του Υπουργικού Συμβουλίου. Έτσι, πρόκειται για το σύνθετο όργανο που κατά το

⁵ Ο καθηγητής Χρυσόγονος τονίζει ότι το νομοθετικό διάταγμα και ο αναγκαστικός νόμος ήταν χαρακτηριστικά εποχών πολιτειακής ανωμαλίας, όπως κατοχής και δικτατορίας, ενώ ο καθηγητής Παραράς κάνει λόγο για εξουσίες ασκούμενες σε περιόδους κρίσεως (prouvoirs de crise). Για περισσότερα Κ.Χ. Χρυσόγονος, *ό.π.*, σελ. 311 και Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 4.

⁶ Ε.Β. Βενιζέλος, *ό.π.*, σελ.176.

⁷ Κ.Γ. Μαυριάς, *ό.π.*, σελ 455-456 και Π.Ε. Πουλής, *ό.π.*, σελ. 100

⁸ Αντίθετος είναι ο καθηγητής Παραράς ο οποίος υποστηρίζει πως οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου είναι διοικητικές πράξεις και εκδίδονται υπό τον τύπο Προεδρικού Διατάγματος. Ταυτίζονται ως προς τη νομική φύση με τις πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου. Αναρωτιέται μάλιστα: αν η πράξη νομοθετικού περιεχομένου ήταν είδος τυπικού νόμου *ex constitutione*, τι νόημα θα είχε η ανάγκη κυρώσεως αυτού πάλι από μεταγενέστερο τυπικό νόμο; Για περισσότερα, Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 325-346.

⁹ Κ.Χ. Χρυσόγονος, *ό.π.*, σελ. 598.

¹⁰ Κ.Χ. Χρυσόγονος, *ό.π.*, σελ. 312.

¹¹ Κ.Α. Γεωργόπουλος, *ό.π.*, σελ. 410.

άρθρο 26 του Συντάγματος ασκεί την εκτελεστική λειτουργία¹². Παρά τη δυνητική διατύπωση («μπορεί»), δεν υπάρχει συναπόφαση, αλλά υποχρέωση του Προέδρου της Δημοκρατίας να υπογράψει¹³, εκτός αν είναι έκδηλο και προφανές¹⁴ ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν υφίσταται όντως εξαιρετικά επείγουσα και απρόβλεπτη ανάγκη νομοθετήσεως ή αν παραβιάζεται πρόδηλα και κατά άμεση αντίληψη κάποια άλλη συνταγματική διάταξη, οπότε έχει καθήκον ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας να μην υπογράψει τέτοια αντισυνταγματική πράξη^{15,16}. Στην ουσία, αρμόδιο όργανο είναι το Υπουργικό Συμβούλιο που προτείνει και προσυπογράφει, μιας και κατά το άρθρο 35 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος καμία πράξη του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν ισχύει ούτε εκτελείται χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου Υπουργού, ο οποίος με μόνη την υπογραφή του γίνεται υπεύθυνος, και χωρίς τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως¹⁷.

¹² Ε.Β. Βενιζέλος, *ό.π.*, σελ. 177 και Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 89.

¹³ Φ.Κ. Σπυρόπουλος, *Εισαγωγή στο συνταγματικό δίκαιο*, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2006, σελ. 112 και Κ.Χ. Χρυσόγονος, *ό.π.*, σελ. 598.

¹⁴ Οι λέξεις «προφανές» και «πρόδηλο» επισημαίνουν την παραβίαση του ακραίου ορίου που μπορεί να ονομασθεί «οριακή λειτουργία του γράμματος της διάταξης». Για περισσότερα, Κ.Χ. Χρυσόγονος, *Ο Έλεγχος της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων για την έκδοση των πράξεων νομοθετικού περιεχομένου*, Ελληνική Δικαιοσύνη, Τόμος 32ος, Εκδοτικός οίκος Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1991, σελ. 707.

¹⁵ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 109 και Κ.Χ. Χρυσόγονος, *Ο Έλεγχος της συνδρομής...*, σελ. 706.

¹⁶ Κατά την καθηγήτρια Καμτσιδου οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου μπορούν να ενεργοποιήσουν και την ευθύνη του αρχηγού του κράτους. Χαρακτηριστικά τονίζει το παράδειγμα του Φ. Μιτερράν, ο οποίος αρνούμενος να υπογράψει τις πράξεις νομοθετικού περιεχομένου εξανάγκασε την Κυβέρνηση να τις μετατρέψει σε σχέδια νόμου που τελικά υπερψηφίστηκαν από τη Βουλή. Έτσι, υπέδειξε πως η προσυπογραφή δεν καθιστά δέσμια την αρμοδιότητα του αρχηγού του κράτους, που μπορεί να αναλάβει την ευθύνη της αποστασιοποίησής του από την κυβερνητική πρωτοβουλία. Για περισσότερα, Ι. Καμτσιδου, *Το κοινοβουλευτικό σύστημα, Δημοκρατική αρχή και κυβερνητική ευθύνη*, Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα, 2011, σελ. 187.

¹⁷ Πρόκειται για ουσιαστική αρμοδιότητα του Υπουργικού Συμβουλίου σε αντίθεση προς τη διαδικαστική αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας για έκδοση της πράξης. Για περισσότερα, Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ.333.

2. Ουσιαστικές: απαιτείται η ύπαρξη έκτακτων περιπτώσεων εξαιρετικά επείγουσας και¹⁸ απρόβλεπτης ανάγκης. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να ερμηνεύονται αυστηρά-στενά.
- Η έννοια της «ανάγκης» είναι αντικειμενική και η κρίση περί της ύπαρξής της στηρίζεται σε δεδομένα της κοινής πείρας και της λογικής¹⁹.
 - Η φράση «έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας ανάγκης» υποδηλώνει μια εξαίρεση στις καθημερινές και πάγιες ανάγκες της κοινωνικής ζωής που απαιτούν τη θέσπιση κανόνων δικαίου, και μάλιστα τέτοιου βαθμού εξαίρεση, ώστε να μην μπορεί να ικανοποιηθεί η ανάγκη με την ψήφιση σχεδίου ή πρότασης νόμου από τη Βουλή με τη διαδικασία του επείγοντος ή του κατ' επείγοντος, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 4, 5 του Συντάγματος²⁰. Δηλαδή, η φύση του θέματος πρέπει να επιτάσσει την ταχύτατη νομοθετική αντιμετώπιση μέσω της άμεσης θέσης σε ισχύ εκείνων των κατάλληλων, ειδικών για την περίπτωση νέων κανόνων δικαίου, μέσω των οποίων να μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, κατά την κρίση της Κυβέρνησης, το θέμα που προέκυψε αιφνιδίως, το οποίο μάλιστα να μην επιδέχεται καμία αναβολή, διαφορετικά θα επέλθει ζημία στα γενικότερα συμφέροντα του Κράτους²¹.
 - Η λέξη «απρόβλεπτη» σημαίνει ότι η ανάγκη δεν μπορεί να προβλεφτεί με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και της λογικής των πραγμάτων²². Πρόκειται για θέμα που δεν ρυθμίζεται στο νόμο και γεννάται σε ορισμένο χρόνο²³. Αφορά περιπτώσεις όπου η φύση του ρυθμιστέου θέματος, το οποίο

¹⁸ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 39, όπου επισημαίνεται ότι ο σύνδεσμος «και» είναι συμπλεκτικός και όχι διαζευκτικός.

¹⁹ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 45-46.

²⁰ Φ.Κ. Σπυρόπουλος, *ό.π.*, σελ. 112-113.

²¹ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 47.

²² Φ.Κ. Σπυρόπουλος, *ό.π.*, σελ. 112-113.

²³ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 74.

απρόβλεπτα ανέκυψε, επιτάσσει την άμεση παρέμβαση της Πολιτείας²⁴.

- Συνοψίζοντας, το άρθρο 44 παρ.1 του Συντάγματος προϋποθέτει δύο κρίσεις: μία θετική (ότι υπάρχει ορισμένο θέμα, ένα πραγματικό γεγονός, το οποίο απρόοπτα ανέκυψε και αξιώνει νομική κάλυψη) και μία αρνητική (ότι στην ισχύουσα έννομη τάξη δεν υπάρχει κανόνας δικαίου που να μπορεί να καλύψει το διαπιστωθέν πραγματικό γεγονός)²⁵.

Κατά το Συμβούλιο της Επικρατείας²⁶:

1. οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου δεν προσβάλλονται με αίτηση ακύρωσης²⁷. Επιδέχονται παρεμπίπτοντα έλεγχο συνταγματικότητας.
2. από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 26 και 44 του Συντάγματος, στην περίπτωση κατά την οποία η εκδοθείσα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μετά από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού, πράξη νομοθετικού περιεχομένου, υποβάλλεται στη Βουλή προς ψήφιση και επικυρώνεται με τυπικό νόμο, δεν μπορεί να τεθεί θέμα δικαστικού ελέγχου της συνδρομής της προϋπόθεσης των έκτακτων περιπτώσεων εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης.
3. αν η πράξη νομοθετικού περιεχομένου κυρωθεί μέσα στις νόμιμες συνταγματικές προθεσμίες από το νόμο, οι ρυθμίσεις της

²⁴ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 39.

²⁵ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 48.

²⁶ Β. Καράκωστας, *Το Σύνταγμα, Ερμηνευτικά σχόλια - Νομολογία, Εκτενή ερμηνευτικά σχόλια, Κατ' άρθρο νομολογία, Σχετικές διατάξεις, Βιβλιογραφία-αρθρογραφία, Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2006*, σελ. 697-698.

²⁷ Ο καθηγητής Βενιζέλος υποστηρίζει ότι οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου δεν παύουν να είναι διοικητικές πράξεις κανονιστικού περιεχομένου και γι' αυτό προσβάλλονται ευθέως με αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Για περισσότερα Ε.Β. Βενιζέλος, *ό.π.*, σελ. 179. Υπέρ της δυνατότητας άσκησης αίτησης ακύρωσης τάσσεται και ο καθηγητής Παραράς, ο οποίος επισημαίνει ότι ο συντακτικός νομοθέτης όπου θέλησε να αποκλείσει τον ακυρωτικό έλεγχο των πράξεων κάποιων οργάνων της Διοίκησης, το είπε ρητώς (π.χ. άρθρο 90 του Συντάγματος). Για περισσότερα, Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 349.

καθίστανται ρυθμίσεις του νόμου και μάλιστα αναδρομικά, αφού η κύρωση από μέρους του νόμου εμπεριέχει εννοιολογικά την αναδρομή του νόμου. Την ίδια άποψη εκφράζει και ο καθηγητής Χρυσόγονος, ο οποίος επισημαίνει πως από τη δημοσίευση του κυρωτικού νόμου και εφεξής, οι ρυθμίσεις της πράξης καθίστανται ρυθμίσεις τυπικού νόμου και άρα η αρχική απόκλιση από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, την οποία δικαιολογούσε η έκτακτη περίπτωση ανάγκης επανορθώνεται ήδη με τη συμμετοχή των νομοθετικών οργάνων του κράτους. Πάντως, ο ίδιος υποστηρίζει και τον γενικότερο αποκλεισμό του δικαστικού ελέγχου της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσης πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, αιτιολογώντας πως ο έλεγχος της συνδρομής της έκτακτης περίπτωσης εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης ούτε ρητά επιτάσσεται από το άρθρο 93 παρ. 4 του Συντάγματος ούτε όμως μπορεί να συναχθεί ερμηνευτικά από αυτό ή από άλλη συνταγματική διάταξη, ενόψει μάλιστα και των ιδιαίτερων δυσχερειών που παρουσιάζουν οι αόριστες έννοιες του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος αλλά και των γενικών χαρακτηριστικών του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων στην Ελλάδα²⁸.

4. μόνη αρμόδια για την κύρωση²⁹ των πράξεων νομοθετικού περιεχομένου είναι κατά τα άρθρα 44 παρ.1 και 72 παρ.1 του Συντάγματος η Ολομέλεια της Βουλής μέσα σε τρίμηνη προθεσμία από την ημερομηνία συγκλήσεως της Βουλής σε

²⁸ Για περισσότερα, Κ.Χ. Χρυσόγονος, Ο Έλεγχος της συνδρομής..., σελ. 713- 717.

²⁹ Άρθρο 113 Κανονισμού της Βουλής: Νομοσχέδια για την κύρωση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου

1. Τα νομοσχέδια που αφορούν την κύρωση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου κατά το άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος εγγράφονται κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη της Βουλής.

2. Τα νομοσχέδια της προηγούμενης παραγράφου περιέχουν απαραίτητως ένα άρθρο που κυρώνει αυτούσια την πράξη νομοθετικού περιεχομένου. Μπορούν επίσης να προστεθούν και διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα σχετικά με την κυρούμενη πράξη.

τακτική Σύνοδο. Η τρίμηνη προθεσμία δεν ξεκινά κατά τη διάρκεια λειτουργίας του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής.

Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου μπορούν να τροποποιούν ή να καταργούν προγενέστερους τυπικούς νόμους, αφού έχουν ίση τυπική ισχύ με αυτούς. Ωστόσο, η αρχή της αμεσότητας που διέπει την έκδοση τους αποκλείει την παροχή νομοθετικής εξουσιοδότησης με αυτές, καθώς η νομοθετική εξουσιοδότηση σημαίνει εξ ορισμού χρονική καθυστέρηση στην επίλυση της ανάγκης³⁰, ³¹. Επιπλέον, όπου το Σύνταγμα επιφυλάσσεται υπέρ του τυπικού νόμου δεν μπορεί να εισέλθει πράξη νομοθετικού περιεχομένου, η οποία δεν είναι τυπικός νόμος, αλλά έχει ισοδύναμη ισχύ με αυτόν³².

Σύμφωνα με τον καθηγητή Φινοκαλιώτη, κατ' αρχήν δεν μπορεί να επιβληθεί φόρος με πράξη νομοθετικού περιεχομένου. Το άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος επιτάσσει τυπικό νόμο. Ο καθηγητής επισημαίνει ότι στο άρθρο 78 παρ. 1 του Συντάγματος ο συντακτικός νομοθέτης απέβλεψε στην τακτική και όχι στην έκτακτη νομοθετική διαδικασία, ως μέσο κατοχύρωσης του πολίτη από αυθαίρετες αποφάσεις των κυβερνώντων. Ωστόσο, επιτρέπεται η καταφυγή στο άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος μόνο σε περίπτωση φορολογικών απαλλαγών και υπό τον όρο ότι συντρέχουν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις του άρθρου. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις δεν υπάρχει λόγος να παρακάμπτεται η διάταξη του

³⁰ Ε.Β. Βενιζέλος, Όψεις της λειτουργίας του πολιτεύματος (νομοθετική εξουσιοδότηση-οργάνωση της κυβέρνησης-χαρακτηρισμός του πολιτεύματος), Θεσσαλονίκη, 1985, σελ. 36, όπου επισημαίνεται ότι η αντιμετώπιση μιας έκτακτης περίπτωσης εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης επιτάσσει την άμεση ρύθμιση ενός τέτοιου ζητήματος.

³¹ Η αρχή της αμεσότητας αναλύεται ειδικότερα στους εξής κανόνες:

1. Ανάγκη άμεσης ρύθμισης του θέματος
2. Όχι ρύθμιση υπό τη μορφή της παροχής εξουσιοδότησης
3. Άμεση δημοσίευση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης
4. Αναγκαία η σύμπτωση έναρξης της ουσιαστικής και της τυπικής ισχύος των πράξεων νομοθετικού περιεχομένου.

Για περισσότερα, Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 51-59.

³² Ε.Β. Βενιζέλος, *Μαθήματα Συνταγματικού...*, σελ. 178.

άρθρου 78 του Συντάγματος και η νομοθέτηση να γίνεται με πράξεις νομοθετικού περιεχομένου³³.

Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου ισχύουν αμέσως από τη δημοσίευση τους στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Αν δεν υποβληθούν, όμως, στη Βουλή μέσα σε σαράντα ημέρες³⁴ από την έκδοσή τους ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο ή αν δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε τρεις μήνες³⁵ από την υποβολή τους, παύουν να ισχύουν στο εξής, δηλαδή για το μέλλον (*ex nunc*) και όχι για το παρελθόν (*ex tunc*)³⁶. Το Σύνταγμα αποκλείει την ανατροπή καταστάσεων (νομικών και πραγματικών) που είχαν δημιουργηθεί με πράξη νομοθετικού περιεχομένου.

Η απαίτηση της κύρωσης δεν αποβλέπει στην άσκηση ελέγχου εκ μέρους της Βουλής για τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσης πράξεων νομοθετικού περιεχομένου. Βέβαια, δεν αποκλείεται η αναδρομική κατάργηση μιας πράξης με τυπικό νόμο για οποιονδήποτε λόγο, συμπεριλαμβανομένης και της μη συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσής της κατά το Σύνταγμα. Πρακτικά, όμως, ο έλεγχος από τη Βουλή κατά κανόνα δεν θα είναι αποτελεσματικός, διότι η Κυβέρνηση συνήθως στηρίζεται από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, η οποία δε θα θελήσει να την εκθέσει, αποφαινόμενη ότι η Κυβέρνηση παραβίασε το Σύνταγμα³⁷.

Αν πάντως η Κυβέρνηση αδρανήσει, γεννάται αμέσως ευθύνη της, πολιτική-κοινοβουλευτική αλλά και ποινική λόγω παραβίασεως συνταγματικής

³³ Κ.Δ. Φινοκαλιώτης, Φορολογικό Δίκαιο, Ουσιαστικό Μέρος, Φορολογική Διαδικασία, Φορολογική Δικονομία, Δ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011, σελ. 85-89.

³⁴ Πρόκειται για αποκλειστική και όχι για ενδεικτική προθεσμία. Για περισσότερα, Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 141.

³⁵ Πρόκειται για αποκλειστική προθεσμία. Για περισσότερα, Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 165.

³⁶ Α.Γ. Ράικος, Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο, Οργανωτικό Μέρος 2, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σελ.57 και Ε.Β. Βενιζέλος, Μαθήματα Συνταγματικού..., σελ. 178.

³⁷ Κ.Χ. Χρυσόγονος, Ο Έλεγχος της συνδρομής..., σελ. 705-706.

υποχρέωσης, γεγονός που δεν αποκλείει και την εφαρμογή της ειδικής νομοθεσίας περί ευθύνης των Υπουργών³⁸.

Με τη διάταξη του άρθρου 44 παρ. 1 δημιουργείται κατ' αρχήν νομική υποχρέωση υποβολής στη Βουλή του συναφούς νομοσχεδίου³⁹ σε βάρος της Κυβέρνησης. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, το κείμενο περί κυρώσεως να εισαχθεί με τη μορφή προτάσεως νόμου εντός των συνταγματικών προθεσμιών, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι θα επιφέρει νομικές συνέπειες και ισοδύναμα αποτελέσματα με ένα κυρωτικό νομοσχέδιο⁴⁰.

Αξιοσημείωτη είναι η ερμηνεία των λέξεων «κύρωση» και «έγκριση». Η λέξη «κύρωση» περικλείει όχι μόνο την αρμοδιότητα της Βουλής (όπως ρητά αναφέρεται στο άρθρο 44 παρ. 1 εδ. β' του Συντάγματος), αλλά και την αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας ως νομοθετικού παράγοντα προς κύρωση, έκδοση και δημοσίευση του κυρωτικού νομοσχεδίου. Η έννοια της κύρωσης εμπεριέχει ή εξυπακούει την αναδρομικότητα, όπως έχει νομολογηθεί επανειλημμένα από το Συμβούλιο της Επικρατείας⁴¹. Αντίθετα, η λέξη «έγκριση» αναφέρεται σε ενέργεια μόνο της Βουλής και συνδέει την παράταση της ισχύος των νομοθετικών μέτρων, και πέρα του τριμήνου από την υποβολή τους στη Βουλή, με την έγκριση αυτών από τη ίδια, δηλαδή την οριστική ψήφιση του νομοσχεδίου⁴².

Η Βουλή μπορεί να ψηφίσει μαζί με την πράξη νομοθετικού περιεχομένου και συμπληρωματικές διατάξεις καθώς και νέους κανόνες οπωσδήποτε συναφείς με το περιεχόμενο της πράξης και να προσδώσει αναδρομική ισχύ σε αυτούς (από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης της πράξης νομοθετικού περιεχομένου)⁴³.

³⁸ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 128.

³⁹ Το κυρωτικό νομοσχέδιο είναι εξ ορισμού ιδιαίτερης σημασίας και κατεπείγοντος χαρακτήρα. Για περισσότερα Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 153.

⁴⁰ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 147-148.

⁴¹ Κ.Χ. Χρυσόγονος, *Ο Έλεγχος της συνδρομής...*, σελ. 705-706 και Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 151-152.

⁴² Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 151-152.

⁴³ Π.Ι. Παραράς, *ό.π.*, σελ. 197-198.

Η εφαρμογή του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος είναι δυνητική. Η εκτελεστική λειτουργία έχει διακριτική εξουσία για την αντιμετώπιση του ανακύψαντος θέματος. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση διαθέτει διακριτική ευχέρεια να σταθμίσει αν ορισμένο θέμα ή κατάσταση δικαιολογούν την προσφυγή στο άρθρο. Η Κυβέρνηση θα εκτιμήσει τη συνδρομή ή όχι των ουσιαστικών προϋποθέσεων προσφυγής στο άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος και σε δεύτερο στάδιο την εφαρμογή ή όχι της συγκεκριμένης διάταξης. Η τελευταία εκτίμηση είναι καθαρά πολιτική απόφαση⁴⁴.

Τέλος, η προσφυγή στο άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος συνιστά συνταγματικό δικαίωμα, του οποίου όμως η χρήση πρέπει να γίνεται σπάνια, μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις και όλως εξαιρετικές, αλλιώς θα οδηγηθούμε σε αλλοίωση του Συντάγματος⁴⁵.

Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του έτους 2012

Αφού έγινε ο προσδιορισμός της αρμοδιότητας του Προέδρου της Δημοκρατίας για έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, θα παρατεθούν ορισμένα στοιχεία που θα αναδείξουν τον τρόπο άσκησής της το προηγούμενο έτος (2012).

Μολονότι το 2008 εκδόθηκαν 103 τυπικοί νόμοι και 1 πράξη νομοθετικού περιεχομένου, το 2012 εκδόθηκαν 67 τυπικοί νόμοι και 28 πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Παρατηρείται δηλαδή το 2012 μεγάλος αριθμός πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, πράξεων που μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν να εκδοθούν.

Από τους 67 τυπικούς νόμους:

- οι 11 κύρωσαν πράξεις νομοθετικού περιεχομένου
- οι 21 κύρωσαν ή τροποποίησαν διεθνείς συμβάσεις, αποφάσεις και οδηγίες (πράξεις διεθνών οργανισμών)
- οι 2 αφορούσαν το μεσοπρόθεσμο και την εφαρμογή του

⁴⁴ Π.Ι. Παραράς, ό.π., σελ. 116-117.

⁴⁵ Π.Ι. Παραράς, ό.π., σελ. 122.

- οι 3 αφορούσαν τα μνημόνια και την εφαρμογή τους
- οι 30 αφορούσαν άλλα ζητήματα

Από τα παραπάνω παρατηρούμε ότι 26 τυπικοί νόμοι αφορούν διεθνείς συμβάσεις, αποφάσεις διεθνών οργανισμών, οδηγίες κτλ. Έτσι, η Βουλή καθίσταται απλώς ένα όργανο κύρωσης πράξεων που από πλευράς τουλάχιστον ενωσιακού δικαίου δεσμεύουν ούτως ή άλλως τη χώρα μας και άρα λίγο ως πολύ το Κοινοβούλιο βρίσκεται κατά την ψηφοφορία της κύρωσης προ τετελεσμένου γεγονότος. Αντιθέτως, οι 30 τυπικοί νόμοι αφορούν ζητήματα διάφορα ήσσονος κατά βάση σημασίας. Συμπεραίνουμε ότι ο ρόλος της Βουλής είναι κατ' ουσίαν περιορισμένος, γεγονός που επιτάσσεται από την εκτεταμένη χρήση του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος.

Σχετικά με τις πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, αναρωτιέται κανείς: και στις 28 φορές έκδοσής τους επρόκειτο για έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης;

Δε μπορεί κανείς να απαντήσει γενικά για όλες τις πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Ενδεικτικά ως μελέτη περίπτωσης (case study) ας εξετάσουμε παρακάτω την πράξη 18-//2012 «Δημοσιονομικοί κανόνες και άλλες διατάξεις». Διαβάζοντας το προοίμιο στην πράξη αυτή, το Υπουργικό Συμβούλιο έκρινε πως υπήρχε έκτακτη περίπτωση εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης:

«α) να καθοριστούν δημοσιονομικοί κανόνες και πρακτικές για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης για την ορθή εκτέλεση των δημόσιων προϋπολογισμών εντός των ορίων και στόχων που αποφασίζονται από τη Βουλή,

β) να καθοριστούν δημοσιονομικοί κανόνες και πρακτικές ώστε να επιτευχθεί παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών και της οικονομικής διαχείρισης των δημοσίων επιχειρήσεων και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που υπάγονται στο κεφάλαιο Α' του ν. 3429/2005 (Α' 314), όπως αυτοί έχουν εγκριθεί στα πλαίσια του κρατικού προϋπολογισμού,

γ) να καθοριστούν δημοσιονομικοί κανόνες και πρακτικές ώστε να επιτευχθεί παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των προϋπολογισμών και της οικονομικής διαχείρισης των ΟΤΑ,

δ) να οριστούν με σαφήνεια οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες για τους Προϊσταμένους Γενικών Διευθύνσεων Οικονομικών Υπηρεσιών, ώστε να μπορέσουν να εκπληρώσουν την αποστολή τους προκειμένου να επιτευχθεί χρηστή δημοσιονομική διαχείριση,

ε) να κατατεθεί στη Βουλή ο Απολογισμός, ο Ισολογισμός και οι λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις οικονομικού έτους 2011 μέχρι το τέλος Νοεμβρίου τρέχοντος έτους, ανεξάρτητα από την ημερομηνία κατάθεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού,

στ) να δοθεί η δυνατότητα στους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων, οι οποίοι απολύονται αυτοδίκαια, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, μετά από αίτηση τους να παραμείνουν στην Υπηρεσία και μέχρι την επιλογή και τοποθέτηση νέων προϊσταμένων,

ζ) να ενισχυθεί η ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ με τη διασφάλιση της οικονομικής της αυτοτέλειας και να καθοριστεί ο λογαριασμός , στον οποίον πιστώνονται τα έσοδα που προκύπτουν από την αξιοποίηση της περιουσίας του Δημοσίου».

Παράλληλα, στην Εισηγητική Έκθεση της πράξης τονίζεται μεταξύ άλλων ότι «η ορθή δημοσιονομική πολιτική και πρακτική σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες στηρίζεται κυρίως σε δημοσιονομικούς κανόνες με καθορισμένους στόχους (...). Η έλλειψη επί δεκαετίες στη χώρα μας τέτοιων σύγχρονων δημοσιονομικών κανόνων οδήγησε κατά μεγάλο ποσοστό στη σημερινή δύσκολη δημοσιονομική κατάσταση (...). Η Κυβέρνηση, γνωρίζοντας τη χρησιμότητα και αναγκαιότητα της ύπαρξης των κανόνων αυτών, παρεμβαίνει με την προτεινόμενη διάταξη για την αλλαγή του πλαισίου ως προς τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης που διαχειρίζονται πόρους του Ελληνικού Δημοσίου».

Σκόπιμο είναι να γίνουν οι εξής παρατηρήσεις:

1. Δεν αιτιολογείται πουθενά, ούτε στο προοίμιο της πράξης ούτε στην Εισηγητική Έκθεση, η συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκτακτης περίπτωσης εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης. Απλώς αρκείται το Υπουργικό Συμβούλιο σε μια απλή διαπίστωση, κατά την δική του κρίση, της συνδρομής τους.
2. Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα βρίσκεται σε άσχημη δημοσιονομική κατάσταση. Αραγε, η ανάγκη ύπαρξης σύγχρονων δημοσιονομικών κανόνων συνιστά έκτακτη περίπτωση εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης;
 - Σίγουρα πρόκειται για περίπτωση ανάγκης. Η χώρα μας πράγματι, κατά τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, χρειάζεται σύγχρονους δημοσιονομικούς κανόνες, με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης.
 - Δεδομένης της δύσκολης δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας και της πίεσης της Τρόικα (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα) θα μπορούσε να πει κανείς ότι η ανάγκη είναι έκτακτη και εξαιρετικά επείγουσα. **Ωστόσο**, αν ακολουθούνταν η διαδικασία του επείγοντος ή του κατ' επείγοντος, σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 4, 5 του Συντάγματος, θα χρειαζόταν το πολύ τέσσερις ημέρες⁴⁶ για την ψήφιση του νόμου, καθυστέρηση που σίγουρα δε θα επέφερε ζημία στα γενικότερα συμφέροντα του κράτους. Έτσι, ορθό είναι να δεχτούμε πως δεν συντρέχει η προϋπόθεση της έκτακτης περίπτωσης και εξαιρετικά επείγουσας ανάγκης.
 - **Επιπλέον**, δεν πρόκειται ούτε για απρόβλεπτη ανάγκη, καθώς δεν πρόκειται για θέμα που γεννήθηκε ξαφνικά σε ορισμένο χρόνο. Αυτό μάλιστα φαίνεται μέσα από το κείμενο της Εισηγητικής Έκθεσης της πράξης. Το ίδιο το Υπουργικό Συμβούλιο επισημαίνει την έλλειψη σύγχρονων δημοσιονομικών κανόνων επί δεκαετίες,

⁴⁶ Εμπειρικά συνάγονται οι ημέρες.

έλλειψη που οδήγησε κατά μεγάλο ποσοστό στη δύσκολη σημερινή δημοσιονομική κατάσταση. Επομένως, φαινόταν τόσα χρόνια η έλλειψη που οδηγούσε στην κατάσταση αυτή και δεν πρόκειται για απρόβλεπτη ανάγκη. Απλώς, η ανάγκη αυτή έπρεπε κάποτε να καλυφθεί. Αυτό, όμως, δε συνεπάγεται και το απρόβλεπτό της.

- Με αφορμή την πράξη αυτή, τίθεται το γενικότερο ζήτημα που συζητιέται όλο και περισσότερο ως προς την παράκαμψη της Βουλής, ως του κύριου νομοθετικού παράγοντα, από την Κυβέρνηση, ως εκτελεστικού παράγοντα. Η Κυβέρνηση, είναι πάρα πολύ πιθανό, αν όχι σίγουρο, να επιδιώκει την παράκαμψη αυτή ώστε να αποφεύγεται η συζήτηση στη Βουλή και κατ' επέκταση το ενδεχόμενο μη υπερψηφίσις του νόμου. Βέβαια, μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή της ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο θα υποβληθεί η πράξη νομοθετικού περιεχομένου για κύρωση από τη Βουλή, αλλά, όπως είναι γνωστό, η πράξη θα έχει ήδη ισχύσει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και είτε η Βουλή θα βρεθεί προ τετελεσμένου γεγονότος και θα την υπερψηφίσει είτε θα την καταψηφίσει, χωρίς όμως να ανατραπούν *ex tunc* τα αποτελέσματα της πράξης.

Επίλογος

Παραδείγματα πράξεων νομοθετικού περιεχομένου όπως της παραπάνω, μας προβληματίζουν σχετικά με την καταχρηστική εφαρμογή του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος και την καταστρατήγηση του Συντάγματος από την Κυβέρνηση.

Κατά τον καθηγητή *Κασιμάτη*, αν ήταν πράγματι επείγουσα η θέσπιση των πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, μπορούσε κάλλιστα η κυβέρνηση να τους εισαγάγει στη Βουλή για συζήτηση και ψήφιση με τη διαδικασία κατεπείγοντος ή επείγοντος χαρακτήρα νομοσχεδίων. Είναι φανερό ότι με τις πράξεις αυτές έχουμε κατάφωρη παράκαμψη του αντιπροσωπευτικού σώματος, που θίγει την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Η κύρωσή τους από τη Βουλή δεν αναπληρώνει τη συζήτηση νομοσχεδίων⁴⁷.

Κατά τον καθηγητή *Χρυσόγονο*, το γεγονός ότι οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου έχουν γίνει σύστημα στο βαθμό να υποκαθίσταται η τακτική νομοθετική διαδικασία, αποτελεί συνταγματική ανωμαλία και, σημειωτέον, παρόμοια φαινόμενα καταγράφονταν το τελευταίο διάστημα της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης⁴⁸.

Η συστηματική έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου χωρίς να πληρούνται οι ουσιαστικές προϋποθέσεις έκδοσής τους αποτελεί μια πτυχή της επικρατούσας εποχής των μνημονίων. Κατά την καθηγήτρια *Καμτσίδου*, τα κρισιμότερα νομοθετήματα όχι μόνο δεν αποτελούν προϊόν διαβούλευσης και δημόσιας αντιπαράθεσης, αλλά υιοθετούνται με πράξεις νομοθετικού περιεχομένου χωρίς να συντρέχουν οι συνταγματικά προβλεπόμενες προϋποθέσεις, ενώ ακόμη και όταν η Κυβέρνηση ακολουθεί τη συνήθη

⁴⁷ Γ. Κασιμάτης, άρθρο με τίτλο «Μια σκιαγραφία του άνομου καθεστώτος δανεισμού» στο διαδικτυακό τόπο: Το Ποντίκι: <http://topontiki.gr/article/45203> (τελευταία πρόσβαση 3/12/13).

⁴⁸ Χ. Ζέρβας και Ν. Βασιλειάδου, άρθρο με τίτλο «Βιομηχανία νομοθετικού περιεχομένου, για χάρη του Μνημονίου» στον διαδικτυακό τόπο: Ελευθεροτυπία: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=337146> (τελευταία πρόσβαση 3/12/13).

νομοπαραγωγική διαδικασία, μηχανεύεται τρόπους περιθωριοποίησης της λαϊκής αντιπροσωπείας⁴⁹.

Δεδομένου ότι μια τέτοια πράξη δεν προσβάλλεται με αίτηση ακύρωσης κατά τη νομολογία, η Κυβέρνηση παραβιάζοντας το συγκεκριμένο άρθρο υπέχει μόνο πολιτική ευθύνη.

Γι αυτό το λόγο, τουλάχιστον, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας που διατηρεί την ιδιότητα της εγγύησης της συνταγματικής νομιμότητας, οφείλει να ελέγξει τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων έκδοσης μιας πράξης νομοθετικού περιεχομένου⁵⁰.

⁴⁹ Κ.Χ Χρυσόγονος και Ι. Καμτσίδου, άρθρο με τίτλο «Το Μνημόνιο βλάπτει σοβαρά τη Δημοκρατία» στον διαδικτυακό τόπο: Ελευθεροτυπία: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=377180> (τελευταία πρόσβαση 3/12/13).

⁵⁰ Ι. Καμτσίδου, *ό.π.*, σελ. 188 όπου επισημαίνεται ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας οφείλει να επισημάνει την έκδηλη αντισυνταγματικότητα στη διαδικασία θέσπισης της, ότι για παράδειγμα υπάρχει υπέρβαση των ακραίων ορίων της έκτακτης ανάγκης, και Κ.Χ. Χρυσόγονος, *Ο Έλεγχος της συνδρομής...*, σελ. 717.

Βιβλιογραφία-Αρθρογραφία- Διαδικτυακοί τόποι

1. Ε.Β. Βενιζέλος, *Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου*, Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2008
2. Ε.Β. Βενιζέλος, *Όψεις της λειτουργίας του πολιτεύματος (νομοθετική εξουσιοδότηση-οργάνωση της κυβέρνησης-χαρακτηρισμός του πολιτεύματος)*, Θεσσαλονίκη, 1985
3. Κ.Λ. Γεωργόπουλος, *Επίτομο Συνταγματικό Δίκαιο*, Όγδοη έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 1996
4. Χ. Ζέρβας και Ν. Βασιλειάδου, άρθρο με τίτλο «Βιομηχανία νομοθετικού περιεχομένου, για χάρη του Μνημονίου» στον διαδικτυακό τόπο: *Ελευθεροτυπία*: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=337146> (τελευταία πρόσβαση 3/12/13)
5. Ι. Καμτσίδου, *Το κοινοβουλευτικό σύστημα, Δημοκρατική αρχή και κυβερνητική ευθύνη*, Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα, 2011
6. Β. Καράκωστας, *Το Σύνταγμα, Ερμηνευτικά σχόλια- Νομολογία, Εκτενή ερμηνευτικά σχόλια, Κατ' άρθρο νομολογία, Σχετικές διατάξεις*, Βιβλιογραφία-αρθρογραφία, Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2006
7. Γ. Κασιμάτης, άρθρο με τίτλο «Μια σκιαγραφία του άνομου καθεστώτος δανεισμού», στο διαδικτυακό τόπο: *Το Ποντίκι*: <http://torontiki.gr/article/45203> (τελευταία πρόσβαση 3/12/13)
8. Κ.Γ. Μαυριάς, *Συνταγματικό Δίκαιο*, Δεύτερη Έκδοση Κατά τον αναθεωρημένο Σύνταγμα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2002
9. Π.Ι. Παραράς, *Αι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας*, Αθήναι, Έκδοσις Αντωνίου Ν. Σάκκουλα, 1981

10. Π.Ε. Πουλής, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου και Θεσμών, Οργάνωση του Κράτους, Ατομικές Ελευθερίες, Διοίκηση, Υπάλληλοι, Δ' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007
11. Α.Γ. Ράικος, Γενική Πολιτειολογία και Συνταγματικό Δίκαιο, Οργανωτικό Μέρος 2, 4^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011
12. Α.Ι. Σβώλος, Το νέον Σύνταγμα και αι βάσεις του πολιτεύματος, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2008
13. Φ.Κ. Σπυρόπουλος, Εισαγωγή στο συνταγματικό δίκαιο, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, 2006
14. Κ.Δ. Φινοκαλιώτης, Φορολογικό Δίκαιο, Ουσιαστικό Μέρος, Φορολογική Διαδικασία, Φορολογική Δικονομία, Δ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2011
15. Κ.Χ. Χρυσόγονος, Συνταγματικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003
16. Κ.Χ. Χρυσόγονος, Ο Έλεγχος της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων για την έκδοση των πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, Ελληνική Δικαιοσύνη, Τόμος 32ος, Εκδοτικός οίκος Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1991, σελ. 705
17. Κ.Χ. Χρυσόγονος και Ι. Καμτσίδου, άρθρο με τίτλο «Το Μνημόνιο βλάπτει σοβαρά τη Δημοκρατία» στον διαδικτυακό τόπο: Ελευθεροτυπία: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=377180> (τελευταία πρόσβαση 3/12/13)

Παράρτημα

Οι τυπικοί νόμοι του 2012 είναι⁵¹:

1 N 4102/2012 Κύρωση της Συμφωνίας με Ελ Σαλβαδόρ για οικονομική συνεργασία
2 N 4101/2012 Κύρωση Συμφωνίας με Λ.Δ.Κίνας για συνεργασία στον τομέα του Τουρισμού
3 N 4100/2012 Συμφωνία συνεργασίας με Αν. Δημ. Ουρουγουάης στον τομέα του τουρισμού
4 N 4098/2012 Μνημόνιο με Υπ. Οικ. Υποθ. Εσθονίας/Παράταση προθεσμίας παραγραφής οφειλών προς το Δημόσιο/Επενδύσεις
5 N 4099/2012 Οργ. συλλογ. Επενδύσεων (ΟΣΕΚΑ) /ΙΔΙΩΤ.ΑΣΦΑΛΙΣΗ/ Αγροτ. Συνεταιρισμοί κλπ
6 N 4097/2012 Αρχή ίσης μεταχείρισης αυτοαπασχολουμένων ανδρών και γυναικών Οδηγ.2010/417
N 4096/2012 Εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών: Κύρωση Τροπ/σης της Σύμβασης
8 N 4094/2012 Κύρωση των 137 & 138/2011 Αποφ. του Συμβ. Διοικητών της ΕΤΑΕΑ
9 N 4095/2012 Κύρωση Κρατικού Προϋπολογισμού-προϋπολ/σμών ορισμένων ειδ. ταμείων 2013
10 N 4090/2012 Κύρωση Συνθήκης σχ. με προσχώρηση της Κροατίας στην Ε.Ε., Τελική Πράξη
11 N 4093/2012 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ 2013-16: Συντάξεις, Αποδοχές, Εργατικά, ΝΕΟΣ ΚΒΣ, Αποκρατ/σεις, Φάρμακα, Καύσιμα κλπ
12 N 4092/2012 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ: Κύρωση ΠΝΠ 2012 -Αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας- Επικουρικό κεφάλαιο-Τροπ.Τελων.Κώδικα κλπ
13 N 4091/2012 Κύρωση της Συμφωνίας με Καναδά σχετ. με την κινητικότητα των νέων
14 N 4089/2012 Συμβάσεις Μεταφοράς μαθητών: Κύρωση Π.Ν.Π., καταβολή δαπανών κλπ
15 N 4088/2012 Κύρωση ΠΝΠ (μεταθέσεις αξιωματικών Ελλην. Αστυνομίας έτους 2012)
16 N 4085/2012 Κύρωση Μακροπρόθεσμης Συμφωνίας με Διεθν. Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας
17 N 4087/2012 Κύρωση ΠΝΠ σχ."Βοήθεια στο Σπίτι"/ ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ στα ΑΣΦΑΛ.ΤΑΜΕΙΑ
18 N 4086/2012 Κύρωση ΠΝΠ σχ. αποζημίωση δικαστ. αντ/πων κλπ /Δικαιώματα σε παραμεθ. νησους
19 N 4084/2012 Κύρωση ΠΝΠ περί συμβάσεων σχ. Κέντρα Πρώτης Υποδοχής-Εγκαταστάσεων Κράτησης

⁵¹ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ.

παράνομα διαμενόντων²⁰ N 4082/2012 Κύρωση ΠΝΠ σχ. με αποκατάσταση
 ζημιών από τα γεγονότα της 12ης Φεβρ.²¹ N 4083/2012 Επείγουσες ρυθμίσεις
 επενδυτικών σχεδίων ν.3908/2011 και π.δ. 33/2011²² N 4078/2012 Κύρωση
 της Σύμβασης Ναυτικής Εργασίας, 2006 της Δ. Οργάνωσης Εργασίας²³ N
 4080/2012 Κύρωση της ΠΝΠ σχ. με ετήσιες κρίσεις 2012 στις Ένοπλες
 Δυνάμεις, ΕΛΑΣ Λιμενικό κλπ²⁴ N 4079/2012 Κύρωση ΠΝΠ/Κατάργηση
 ΕΓΔΕΚΟ/Δόσεις καταβολής φόρου εισ/τος κλπ/Επιχειρ.επενδυτικών υπηρ. κλπ²⁵
 N 4081/2012 Περιστολή δημοσίων δαπανών, ρύθμιση θεμάτων
 δημοσιονομικών ελέγχων και άλλες διατάξεις.²⁶ N 4077/2012 Μετάθεση
 χρόνου έναρξης ισχύος διατάξεων του ν. 4055/2012 και άλλες διατάξεις.²⁷ N
 4076/2012 Θέματα Α.Ε.Ι. -Καθαρισμός Σχολικών μονάδων-Κολλέγια κλπ ²⁸
 N 4069/2012 Μνημόνιο συναντίληψης με Υπ. Γεωργίας-Περιβάλλοντος
 Κύπρου²⁹ N 4074/2012 Κύρωση Σύμβασης & Πρωτ/λου για τα δικαιώματα
 των ατόμων με αναπηρίες³⁰ N 4068/2012 Τράπεζας Εμπορίου και
 Ανάπτυξης Ευξείνου Πόντου: Κύρωση Απόφ.131 Συμβ. Διοικητών³¹ N
 4060/2012 Κύρωση ΠΝΠ (Σχέδιο Κύριας Σύμβασης Χρηματοδ/κής
 Διευκόλυνσης με ΕΤΧΣ) κλπ³² N 4072/2012 ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ/ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ/
 ΣΗΜΑ/ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ/ ΦΟΡΟΛ./ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ κλπ³³ N 4073/2012 Πρωτ/λο
 Φυτοϋγειονομ. Απαιτήσεων για την εξαγωγή ακτινιδίων στην Κίνα³⁴ N
 4066/2012 Συμφωνία με Συμβ. Υπουργών της Ουκρανίας για
 Στρατιωτικοτεχνική Συνεργασία³⁵ N 4075/2012 Θέματα Κοινων.
 Ασφάλισης/Γονικές άδειες κλπ³⁶ N 4071/2012 Ρυθμίσεις για την τοπική
 ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση.³⁷ N
 4070/2012 Ηλεκτρον. Επικοινωνίες, Μεταφορές, Τουριστικές Επενδύσεις και
 άλλες διατάξεις.³⁸ N 4064/2012 Τροποποίηση της Συμφωνίας Επιστημονικής-
 Τεχνολογικής Συνεργασίας με Ιταλία³⁹ N 4067/2012 ΝΕΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΣ
 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ⁴⁰ N 4065/2012 Δήλωση-έλεγχος περιουσ. κατάστασης
 βουλευτών, ιδιοκτ. ΜΜΕ κλπ Τροποπ/ση Ν.3213/2003⁴¹ N 4062/2012
 Αξιοποίηση Αεροδρ. Ελληνικού- Πρόγραμμα ΗΛΙΟΣ-Ενέργεια από
 ανανεώσιμες πηγές⁴² N 4063/2012 Τροποποίηση άρθρ.136 ΣΛΕΕ -Ευρ.
 Μηχαν. Σταθερότητας/ Παράταση δημοσ/σεως οικ. εκθέσεων κλπ⁴³ N

4059/2012 Κύρωση Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ του Υπ. Εξωτερικών και Βραζιλίας για θέματα εκπαίδευσης⁴⁴ N 4058/2012 Παροχή υπηρεσιών ασφαλείας από ένοπλους φρουρούς σε εμπορικά πλοία και άλλες διατάξεις⁴⁵

N 4061/2012 Διαχείριση ακινήτων Υπ. Αγροτ. Ανάπτυξης, ΑΝΩΜΑΛΕΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ κλπ⁴⁶ N 4056/2012 Κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις /ΤΕΚΕ⁴⁷ N 4057/2012 Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ⁴⁸ N 4054/2012 Δ. Σύμβαση ίδρυσης του Κέντρου Επιβολής του Νόμου στη Ν.Α. Ευρώπη (SELEC)⁴⁹

N 4053/2012 Ταχυδρομικές-Ηλεκτρονικές υπηρεσίες-απευθείας ανάθεση για δημόσια έργα - ΟΣΕ και άλλες διατάξεις.⁵⁰ N 4055/2012 ΔΙΚΑΙΗ ΔΙΚΗ: Τροποπ/σεις ΑΚ, ΚΠΟΛΔ, ΠΚ, ΚΠΔ, ΚΔΙΟΙΚΔ, ΣΤΕ, ΕΣ, ΚΩΔΟΡΓΔΙΚ /κλπ⁵¹ N 4052/2012 Εφαρμ. Μνημονίου 2: Ε.Σ.Υ. /ΦΑΡΜΑΚΑ/ Μετανάστες/ Ευρ. Συμβούλιο Εργαζομένων/ Προσωρινή Απασχόληση κλπ⁵² N 4051/2012 Μείωση Συντάξεων και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής Μνημονίου...⁵³ N 4050/2012 Κανόνες τροποποιήσεως τίτλων, εκδόσεως ή εγγυήσεως του Δημοσίου με συμφωνία των Ομολογιούχων.⁵⁴ N 4049/2012 Αντιμετώπιση βίας στα γήπεδα-Ντόπινγκ/ Ακίνητα, Υπηρεσίες ΕΟΤ/ κλπ θέματα Υπ. Πολιτισμού⁵⁵ N 4048/2012 Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης⁵⁶ N 4047/2012 Κύρωση ΠΝΠ/Τροποποιήσεις διατάξεων σχ. με Εκτ. Τέλος Ακινήτων και Ληξιπρόθεσμα⁵⁷ N 4045/2012 Κύρωση του Απολογισμού του Κράτους οικονομικού έτους 2010.⁵⁸ N 4041/2012 Κύρωση αποφ.66-2 του Σ.Δ. του Δ.Ν.Τ. για τη 14η Γεν. Αναθ. των Μεριδίων Συμμετοχής & τη Μεταρ. Εκτελ. Συμβ.⁵⁹ N 4044/2012 Κύρωση του Ισολογισμού του Κράτους οικονομικού έτους 2010.⁶⁰ N 4040/2012 Τροποποίηση της Σύμβασης σχ Σύσταση Συμβουλίου Τελωνειακής Συν/σίας⁶¹ N 4042/2012 Ποινική προστασία του περιβάλλοντος/ Απόβλητα/ ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ κλπ. πολεοδομικά, Μηχανικοί⁶² N 4043/2012 Βελτίωση συνθηκών-αποσυμφόρηση Φυλακών (απόλυση, παραγραφή ποινών κλπ) ΤΑΧΔΙΚ.,ΚΕΜ⁶³ N 4046/2012 ΜΝΗΜΟΝΙΟ 2:Σύμβαση PSI /Μείωση βασ. μισθού-αποδοχών-συντάξεων/ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ/ΦΑΡΜΑΚΑ/Αποκρατ/σεις κλπ⁶⁴ N 4039/2012

Ζώα συντροφιάς: προστασία από την εκμετάλλευση, υποχρεώσεις ιδιοκτητών κλπ65 Ν 4037/2012 Ρύπανση από πλοία: Ποινές- κυρώσεις- Δικαιοδοσία (ΟΔΗΓ 2005/35)66 Ν 4038/2012 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ: Απελευθέρωση επαγγελ/των/ Ληξιπρόθεσμες οφειλές/ Ιδιωτικοποιήσεις/ Υπαίθριο εμπόριο κλπ67 Ν 4036/2012 Διάθεση γεωργικών φαρμάκων στην αγορά/Απεντομώσεις-κυρώσεις/Βιοκτόνα κλπ.

Οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του 2012 είναι⁵²:

1. ΠΝΠ 31-//2012 Ρυθμίσεις κατεπειγόντων θεμάτων ΟΤΑ /ΕΤΕΑ, ΕΚΑΣ,/ Απασχόληση συντ/χων/ Γεν. Γραμματεία Κυβέρνησης κλπ
2. ΠΝΠ 18-//2012 Μέτρα Μεσοπρόθεσμου: Αναπτυξιακές Παρεμβάσεις, Κρατικές ενισχύσεις, Επενδύσεις, κλπ.
3. ΠΝΠ 07-//2012 Επιχορ/ση Ταμ.Αρωγής Υπαλλήλων της Βουλής /Ανταλλαγή τίτλων Δημοσίου
4. ΠΝΠ 12-//2012 Τροποποίηση Σύμβασης Χρηματ/κής Διευκόλυνσης/ Διαθεσιμότητα/ Κεφάλαιο ΑΕ- ΕΠΕ κλπ
5. ΠΝΠ 04-//2012 Θέματα Μεσοπρόθεσμου: Ενισχύσεις /ΑΥΘΑΙΡΕΤΑ/ Φ.Κ.Α/ΕΤΕΑΝ,ΟΣΕ/Θέσεις Δικαστών, Συμβ/φων/Πλειστηριασμοί κλπ
6. ΠΝΠ 19-//2012 ΒΛ. Ν. 4111/2013 (Μέτρα μεσοπρόθεσμου)
7. ΠΝΠ 18-//2012 Δημοσιονομικοί κανόνες και άλλες διατάξεις.
8. ΠΝΠ 09-//2012 Ρυθμίσεις επί των επειγόντων μέτρων εφαρμογής του ν. 4046/2012
9. ΠΝΠ 30-//2012 Ίδρυμα ΕΡΡΙΚΟΣ ΝΤΥΝΑΝ: ασφαλιστ. ενημερότητα, αναστολή εκτελέσεως
10. ΠΝΠ 31-//2012 Βεβαιώσεις μηχανικών παρ.16 άρθρου 49 ν.4030/2011
11. ΠΝΠ 30-//2012 Δημοσιονομικοί κανόνες και άλλες διατάξεις
12. ΠΝΠ 03-//2012 Παράταση λειτουργίας της προσωρ. ενιαίας διοικούσας επιτροπής ΟΕΚ
13. ΠΝΠ 07-//2012 Αποκρατικοποιήσεις ΕΛΠΕ, ΔΕΗ, ΟΠΑΠ, ΟΔΙΕ, ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ, ΟΛΠ, ΟΛΘ κ.α Οργ.Λιμένων

⁵² Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ.

14. ΠΝΠ 06-//2012 Ταμείο Αξιοποίησης Ιδ.Περιουσίας Δημοσίου-τροπι/ση άρθρ.3 ν. 3986/2011
15. ΠΝΠ 04-//2012 Μεταφορά Μαθητών για το σχολικό έτος 2012-2013
16. ΠΝΠ 21-//2012 Ρύθμιση μεταθέσεων αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας έτους 2012..
17. ΠΝΠ 06-//2012 Επείγουσες ρυθμίσεις επενδυτικών σχεδίων
ΚΑΤΑΡΤΗΘΗΚΕ
18. ΠΝΠ 12-//2012 Μεταφορά του χρόνου διενέργειας κρίσεων 2012 στις Ένοπλες Δυνάμεις, ΕΛΑΣ Λιμενικό
19. ΠΝΠ 14-//2012 Παράταση διάρκειας του Προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι».
20. ΠΝΠ 18/2012 Ανασύνθεση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥ.Σ.ΕΑ).
21. ΠΝΠ 29-//2012 Δημοσίευση οικον. εκθέσεων πιστωτ. ιδρυμάτων χρηματ/κου τομέα
22. ΠΝΠ 01-//2012 Εκλογές 17ης Ιουνίου: Καταβολή της ειδ. αποζημίωσης-οδοιοδικών σε εφόρους, δικαστ. αντιπρ/πους
23. ΠΝΠ 30-//2012 Θέματα εφαρμογής των νόμων 3864/2010, 4021/2011, 4046, 4051 και 4071/2012
24. ΠΝΠ 19-//2012 Κεφαλαιακή ενίσχυση των πιστωτικών ιδρυμάτων.
25. ΠΝΠ 20-//2012 Θέματα συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, εγκατ/σεις κράτησης αλλοδαπών
26. ΠΝΠ 14-//2012 Ένοπλες Δυνάμεις-ΕΛΑΣ-Λιμενικό κλπ: Αναβολή διενέργειας κρίσεων 2012
27. ΠΝΠ 15-//2012 Αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από τα γεγονότα της 12.2.2012 στην Αθήνα
28. ΠΝΠ 14-//2012 Έγκριση Σχεδίου Κυρίας Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης με Ε.Τ.Χ.Σ. κλπ